

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Old Reurle

Jaargang 28, nr. 3 (september 2012)

Van de voorzitter

Wanneer ik dit schrijf kan ik uitkijken op de vrijdagmarkt die nu teneinde loopt. Het is prachtig weer.

Zoals u allen hebt kunnen lezen is er ingebroken in het Koetshuis en ook in ons archief.

De dieven hebben diverse schalen en bordjes meegenomen alsook een camera (defect).

Een eerlijke vindster heeft deze gevonden behalve de camera en alles bij de politie ingeleverd. Deze goederen zijn terugbezorgd bij ons en staan weer op hun plaats. Wij hebben haar een attentie bezorgd.

Ons lid Willem Gotink heeft veel onderzoek gedaan naar de geschiedenis van 'Den Olden Gott' en zijn omgeving en hij heeft onlangs bevestigd gevonden dat 'Den Olden Gott' inderdaad als heilige Germaanse plaats moet hebben bestaan. Om de plaats niet verloren te laten gaan heeft Willem Gotink ons verzocht of het mogelijk was er een bord te plaatsen.

13 juli jl. heeft dit geresulteerd in de onthulling. Een groot deel van deze 'Onder d'n Kroezeboom' is aan dit thema gewijd. Misschien moeten we deze heilige plaats weer in oude luister herstellen, zoals o.a. ook met de hunebedden is gedaan, de heilige eiken staan er al. Zo zouden we er voor Ruurlo ook weer een trekpleister bij hebben.....

De Braderie was, als vanouds, weer erg druk en het was er volgens de pers "bomvol".

Het Folkloristisch festival van de Achterhookse Folkloredansers was een groot succes. Door onze jaarlijkse aanwezigheid hebben we hieraan kunnen meewerken.

Tevens hebben we diverse artikelen verkocht en mochten we ook zeven nieuwe leden noteren.

De stand: 498 leden.

Het 50^e Septemberfeest staat voor de deur en aan dit jubileum heeft onze vereniging meegewerkt met het scannen van de foto's, het op DVD zetten en het maken van de Jubileumkrant.

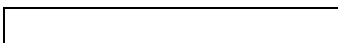
Van de 6500 foto's en diverse filmopnamen zijn vijf DVD's gemaakt en deze kunt u bij ons bestellen voor € 10,00 per stuk of vijf voor € 40,00 + eventuele verzendkosten.

Opgave bij een van de bestuursleden.

Op onze eerste thema-avond op woensdag 10 oktober a.s. in de Sprankel hebben we ze bij ons.

Graag tot 10 oktober, aanvang 20.00 uur in De Sprankel.

Tot de volgende keer.
Met vriendelijke groet,
Dinant Chr. Weenk.

Kopij

De sluitingsdatum betreffende kopij voor 'Onder d'n Kroezeboom' nr. 4 is voor 1 november 2012.

U kunt het verzenden naar: braakhekkewh84@gmail.com of voor het adres, zie de colofon. Hebt u een interessant onderwerp laat het ons weten. Met elkaar kunnen we er wellicht een interessant of lezenswaardig stukje van maken.

Schenken

Van mw. F. Kok-Ouwersloot hebben we enkele mooie dingen gekregen:.

1. Een vaas, beschilderd met de Watermolen bij kasteel Ruurlo.
2. Boek: Verleden Land, Archeologische opgravingen in Nederland.
3. Wandbord van hout uit de 19e eeuw met de volgende tekst:

Als de hemel zonnig lacht,
Is 't geen kunst een lied te zingen,
Maar wie in de lijdensnacht,
Als de neev"len ons omringen,
Ook blijmoedig voort kan gaan,
Heeft het leven goed verstaan.

Mw. Kok, hartelijk dank.

Onthulling bord bij 'Den Olden Gott'

Willem Gotink heeft onderzoek gedaan naar alles wat in de loop der tijden is gezegd en geschreven over 'Den Olden Gott' en het goed 'Gotinck'. Hoewel 'Den Olden Gott' grenst aan 't goed Gotinck is direct verband hiermee niet aantoonbaar. Wim vertelde wat meester Kerst Zwart en meester H.W. van den Heuvel over de mogelijke oorsprong van dit bosperceel hebben verteld. Denkbaar is een Germaanse offerplaats, een plek waar zij na crematie hun doden begroeven in urnen. Waar belangrijke vergaderingen en bijeenkomsten van de stam werden gehouden. Tevens het midwinterfeest, na de kerstening het kerstfeest en het einde van de winter, nu het paasfeest, werd gevierd. Willem vertelde dat links en rechts van de Barchemseweg, toen de Gotinck Stege, in vroeger dagen het goed 'Gotinck' heeft gelegen. Hier woonden Willems voorvaderen.

Ook in de 16^e en 17^e eeuw wordt 'Den Olden Gott' al genoemd in oude akten bij het aangeven van grenzen bij verkoop van grond of boerderijen. Boerderij 'Lettink' heette vroeger 'Grote Gotinck' gelegen aan de Hukkersdijk richting Gotinckveld met er voor de 'Gotincks Kamp'.

De geschiedenis in het kort

'Arnolt hertog van Gelre en Graaf van Zutphen ontslaat het goed Gotinck in het kerspel Roerdelo uit de hoorigheid en maakt het tot een erftynsgoed. Gegeven in den jair onss Heren duysent viirhondert acht ende dertig, up sent Gregorius dach. Datering 1438 Maart 12'. Archief Gelderse Rekenkamer.

Tot dan was de boer horig ofwel lijfeigene van de Graaf van Gelre. Je kunt deze vorm het best omschrijven als een soort van slavenstatus. Op basis van bijzondere verdienste, maar meer nog omdat de Graaf van Gelre geld nodig had voor zijn

krijgsvolk, zocht hij de betere boerderijen uit en maakte die tot pachtgoed. Op die manier kon hij pacht innen en dus extra inkomsten verwerven. De eigenaar van een dergelijk pachtgoed zocht weer een andere boer die de gronden bewerkte. Zie hiervoor de artikelen die Willem Elschot over de verpondingen van 1470 en 1492 heeft geschreven in 'Onder d'n Kroezeboom'. In 1650 werden voor het eerst alle eigendommen vast gelegd en de waarde van het onroerende goed bepaald. Vanaf dat moment kregen alle eigenaren te maken met de eerste algemene belastingheffing te vergelijken met wat nu de Onroerende Zaak Belasting (OZB) is. Een meer

dan interessant gegeven leverde deze inventarisatie op. Aan de hand van deze verponding kunnen we nu na gaan wie er op dat moment bezit had. Uit deze verponding blijkt dat 't Goed Gotinck een van de grootste goederen in Ruurlo was. Weliswaar verdeeld en had op dat moment al meerdere eigenaren. Alle vormen van pacht, zowel in geld als in natura kwamen hier voor. Nu nog vaak gebruikt als voorbeeld als het over oude pachtbetalingen gaat.

Willem vertelt dat hij zijn liefde voor geschiedenis heeft opgedaan op de R.K. Sint Willibrordus school. Met name meester Gerdes kon de geschiedenislessen interessant maken met de verhalen er om heen. 'Den Olden Gott' en de 80jarige oorlog kwamen uitvoerig aan de orde. Natuurlijk kon niet achterwege blijven de hervormingen in Ruurlo in 1595 en de gevolgen voor het Katholieke volksdeel. Onder andere over de schuilkerken in de Bosheurne bij Steelkamp en Horstman in Zwiep. Jammer is dat vele van zijn verhalen niet zijn vast gelegd. Ik kon ademloos naar zijn verhalen luisteren, aldus Willem.

Vanaf dat moment begon Willem's speurtocht naar de 'roots' van de familie. Hij ontdekte dat er altijd wel een familielid in het bestuur van de Marke van Ruurlo heeft gezeten. Bekend en gepubliceerd in 'Onder d'n Kroezenboom' is het verhaal van een voorvader, Garrijdt Gotinck Een gebeurtenis uit de 80jarige oorlog. Garrijdt Gotinck die in 1592 een Spaanse(?) spion dood knuppelt omdat hij een paard steelt in het Ruurlose broek. Het proces, dat 25 jaar later plaats vindt, geeft veel inzicht in de leefomstandigheden van bewoners van dat moment.

Belangrijk gebeuren in de familie

Overname bierbrouwerij van de familie Wesselink in het dorp Ruurlo. Op de plek waar nu de Brunawinkel staat.

Een deel van de brouwerij werd verplaatst naar de Winkelshoek. Later bekend als

Brouwers Gotinck ofwel het Reindershuus. Willem heeft nog steeds niet kunnen achterhalen hoe de Gotinck's aan deze bierbrouwerijen zijn gekomen. Mogelijk via vererving? Echter werden namen van de vrouwelijke tak in het verleden vrijwel niet genoemd, dus moeilijk uit te zoeken.

Geschiedenis met alleen opsomming van getallen, verteld Willem, is een oer saai gebeuren. Vindt je echter je voorouders terug in dit gebeuren gaat de geschiedenis leven. Bijvoorbeeld de Verenigde Oost Indische Compagnie. Rond 1700 beklede een familie Gotinck een belangrijke post in Kaapstad. Zoon Hendrik streefde kennelijk naar meer en raakte in strijd met andere machthebbers. Hendrik moest het onderspit delven en werd voor gek verklaard en naar het Robben eiland verbannen, ook toen al bekend. Kort daarop stierf de moeder van Hendrik. De aanzienlijke bezittingen van de familie werden verbeurd verklaart. De opbrengst werd gebruikt om 'Hendrik niet van honger en ellende te laten om komen'.

Interessant is ook het verhaal over Jan Gotinck. In 1830 in dienst van de Hollandse Militie. De afscheidingsoorlog van de Zuidelijke Nederlanden. Jan zag niets in een militair optreden in België. Met iemand uit Twente dook hij onder toen het Nederlandse leger zich moest terug trekken. Dit betekende desertie met als gevolg niet meer terug naar de Noordelijke Nederlanden.

Hij huwde een Belgische 'schone' en sindsdien woont er een tak Gotincks rond Antwerpen. In 1860 is er de grote landbouwcrisis. Geen werk, grote armoede. Jan Gotinck zoekt toch zijn heil in het westen van ons land. Met hem vele anderen. Hij komt terecht op het Roeterseiland, (nu opgegaan in de stad Amsterdam) verzamelplaats van armoedzaaiers en Joden. Geleidelijk werkt de familie zich op. Ze beheren in later dagen een varkensslage-

rij en een houthandel. Bekwamen zich in het maken van horloges en klokken. Ook muziekinstrumenten zoals gitaren, zijn nu nog speciaal in trek. Bekend figuur, Jan Goeting (naam verschrijving) hij leefde van 1918 tot 1984 en was directeur van de Haagse school en een bekende schilder. Hij heeft Beatrix en Marijke geschilderd, als nationaal cadeau voor het 25 jarig huwelijk van Koningin Juliana en Prins Bernhard.

Nu Willem Gotink's zijn gezondheid in het geding is wilde hij graag een blijvende herinnering aan 'Den Olden Gott' tot stand

brengen ook in de hoop dat "Den Olden Gott" niet verloren zal gaan. Hij heeft dit in overleg met het bestuur van 'Old Reurle' gedaan. De gemeente gaf toestemming om op haar grondgebied het bord te plaatsen en wel op de hoek van de Barchemseweg en de Brouwershoekweg. Willem maakte de tekst. Erik van der Kuijl en Willem Elschot hebben de tekst beoordeeld en aangepast. Jan Oonk heeft de taalkundige correctie gedaan en Henk Klein Brinke heeft het bord geplaatst. Er zal een bedrag geschonken worden aan de Kankerbestrijding.

Toast met v.l.n.r. Pater Hugo Gotink, Willem Gotink en Dinant Weenk.

Vrijdag 13 juli s' middags om 15.00 uur was dan de onthulling van het bord. Dinant Weenk heette Willem en Mia Gotink met enkele familieleden, genodigden, het bestuur van 'Old Reurle' met enkele leden van harte welkom. Waarna het hoe en waarom van deze onthulling, zie de ge-

schiedenis hiervoor vermeld, uit de doeken wordt gedaan. Dan krijgt Willem Gotink het woord waarna hij samen met pater Hugo Gotink (van de Belgische tak) het bord van de oud Ruurlose vlag ontdoet waarna het gewijd wordt met champagne bier welke gebrouwen is naar oud

Gotink's recept uit 1699. Daarna brengen we met zijn allen een toast hierop uit! (Het bier is nog steeds verkrijgbaar in Brouwerij 'de Molen' in Bodegraven, waar het nu gebrouwen wordt. (Er zijn drie verschillende etiketten; Hel en verdoemenis, Hemel en aarde of Duuvelds gebroed).

Daarna was er nog een gezellige samenkomst bij de 'Noaber'. Willem Gotink deed nog een kort woord van dank, o.a. aan het bestuur en in het bijzonder Leo Besselink.

Ik vroeg Willem of hij van al zijn gegrave in het verleden nog een mooi artikel kon maken wat op Ruurlo van toepassing is. Het resultaat ervan ziet u in het volgende artikel. We zijn Willem hier heel erkentelijk voor dat hij ondanks zijn ziekte toch nog de fut heeft gevonden om het voor ons te schrijven en we menen dan ook om het in zijn totaliteit in deze Kroezeboom te moeten plaatsen.

Willem bedankt.

Deze plek (bosje) herinnert aan sporen van de oudst bekende bewoners in dit gebied.

Ongeveer 2500 tot 3000 jaar geleden vestigden zich hier IJzertijdboeren.

Op een klein stuk akkerland (ongeveer 1 ha groot) werden primitieve graansoorten zoals eenkoorn, emmertarwe en gierst verbouwd. Op de woeste gronden (in hoofdzaak heide) werden schapen geteeld.

Voor boerderij Lettink (in vroeger dagen het Grote Gotinck) ligt de Gotincks Kamp.

Deze kamp bevat op bepaalde plekken $\frac{3}{4}$ tot 1 meter dikke humusrijke laag, een esdek, dat is gevormd door het opbrengen van potstalmest door de latere boeren. Een esdek heeft een conserverende werking voor oudere onderliggende archeologische resten.

We mogen aannemen dat deze laag er tenminste 750 tot 1.000 jaar over heeft gedaan om deze dikte te bereiken.

Het tweede deel van de naam is de bekende en typisch in de Acherhoek voorkomende uitgang ING, later ook wel INK. De betekenis hiervan is 'erf van'.

U staat hier voor "Den Olden Gott", gelegen aan "De Gotinck Stege", nu Barchemseweg. De naam is mogelijk een verwijzing naar de IJzertijdboeren die hun doden cremeerden en in urnen begroeven.

De urn werd na de ceremonie afgedekt door een heuvel van zand. Deze heuvels zijn vaak met de latere ontginning van de woeste gronden in de Middeleeuwen verdwenen. Wat soms resteert in de ondergrond zijn de begraving (urn met crematie) en een cirkelvormige verkleuring, een zogeheten kringgreppel.

Het is bekend dat voor de Tweede Wereldoorlog urnen van locatie de "Kattenbelt" in de kelder van kasteel Ruurlo tentoongesteld waren. Wat er na de oorlog met de urnen is gebeurd, is onbekend.

Opgraving Someren-Waterdael van een urnenveld met kringgreppels uit 600 jaar v.Chr.

Bron foto: Universiteit Amsterdam

HISTORISCHE VERENIGING
OLD REURLE

De tekst op het bord.

Willy Braakhekke met aanvullingen van Willem Gotink.

ARTIKEL IN HET KADER VAN HET MONUMENT “DEN OLDEN GOTT”

Er is in de loop der eeuwen veel gezegd en geschreven over ‘Den Olden Gott’, het bosperceeltje aan de Barchemseweg, in vroeger dagen ‘Gotinck Stege’. Wat is precies de waarheid en wat is fictie? Het precieze verhaal zal nooit meer te achterhalen zijn. Of de locatie exact is, ook dat is een vraag. Oorspronkelijk is in vroeger dagen de plek groter van omvang geweest. Door het in cultuur brengen van de gronden is het verkleind tot nu nog een ½ ha. In 1830 bij ontstaan van het kadaster was het perceel eigendom van de Marke van Ruurlo. Na opheffing van de Marke is het toegevoegd aan het eigendom van de van Heeckerens.

Willem Gotink

Treffend voor de huidige tijd en toestand vind ik de opmerkingen van H. Post in ‘Onder d’n Kroezeboom’ 1996 nr. 2. Zijn verhaal ‘MONUMENT OF HEILIGE BOMEN’ is als volgt: “Geknetter – gejakker – gedaver – gebolder! Dat en nog iets meer, zijn de plagen die een klein natuurmonument in onze buurt te verduren heeft. Monumentaal is zeker. Het voorbij jagende verkeer had er geen oog voor hoe juist hier in het voorjaar, toen de natuur laat en langzaam op gang kwam, prachtige bomen hoog oprijzen: eiken – beuken – berken – esdoorn, schilderachtig bijeen. Oud en eerbiedwaardig is het, deze halve hectare bos tussen de Barchemseweg, de Garvelinkkampweg en de Brouwershoekweg”.

Hoe en wanneer de naam is ontstaan, daarover kunnen we alleen maar gissen. Wat we zeker weten is dat ons nog een klein stukje bos is over gebleven. Gelukkig maar! Het heilige is ver te zoeken, maar toch kun je van deze plek plezier beleven, ook al ben je geen hond uitlater.

Op afstand is het bosje voor de modale voetganger een lust en rust voor het oog en het is niet te hopen dat een moderne Karel de Grote het in zijn onheilige hoofd haalt deze prachtige bomen te vellen.

Onthulling monument

Na de onthulling van het monument op vrijdag 13 juli 2012, is het gegeven van het verdwijnen van dit cultureel monument niet meer aan de orde. Een stukje geschiedenis over ontstaan en wording van Ruurlo is hiermee vast gelegd. Een goede zaak dat dit gebeuren is veilig gesteld voor ons nageslacht.

Ontstaan landschap

Ons landschap is gevormd 10 duizend tot 13 duizend jaar geleden. Er zijn vier periodes van ijstijden geweest. Met name de 3de ijstijd heeft veel invloed op de vorming van onze omgeving gehad. Gletsjers bedekt met bergen zand en stenen, gleden vanuit het noorden naar deze omgeving. Ze vormden stuwwallen, zogenaamde zandruggen. Toen in latere perioden de

temperatuur verder steeg smolt het ijs en vormde dalen in het landschap. Uit deze periode is de Drentse Hondsrug, de Sallandse en de Utrechtse heuvelrug en het Montferland ontstaan. Dichter bij huis de Paasberg bij Lochem, de Lochemseberg en net boven Barchem de Kale berg. Deze heeft een uitloper richting Ruurlo. Door zandverstuivingen langs de rivier de Oude IJssel ontstonden rivierduinen. Op een van deze rivierduinen is Doetinchem en Gaanderen gebouwd.

Eerste mens in onze omgeving

Zo'n zeventienduizend jaar geleden kwam de eerste mens in deze omgeving voor. Het waren jagers die achter wild en ander voedsel aan gingen. Ze moesten zich continue verplaatsen om in hun levensonderhoud te voorzien.

Het is 'pas' 3 duizend tot 25-honderd jaar geleden dat zich de eerste mens blijvend in deze omgeving vestigde. Ze kozen de hoger gelegen delen. Voor Ruurlo is denkbaar op de uitlopers van de zandruggen van Lochem en Barchem. Het Ruurlose broek was laag gelegen en bestond uit heide en een ondoordringbaar moeras tot aan Groenlo, Lichtenvoorde en Zelhennem.

Eerste vaste bewoners

De eerste vaste bewoners maakten een begin met het uitoefenen van landbouw. Op kleine stukjes akker van een ½ tot hooguit 1 ha, alles is immers handwerk, werden primitieve graansoorten zoals eenkoorn, emmertarwe en gierst verbouwd. Op de uitgestrekte heidevelden werden schapen gehouden. Ze ontdekten het belang van mest. Door toepassing van de potstalmethode (schapenmest vermengd met heideplaggen) werd de grond vruchtbaarder gemaakt.

Tot de opkomst van kunstmest bepaalde de hoeveelheid stalmest de omvang van de akker. In het landschap zijn nu nog zichtbaar de KAMPEN, vruchtbare gron-

den met een dik zwart dek ontstaan door de potstalmethode. Indachtig dat door deze methode de hoeveelheid zwarte grond maar met 1 mm. per jaar toe nam, betekent dit dat een humus dek van ¾ tot 1 meter dik er 750 tot duizend jaar over heeft gedaan om diktes te bereiken die nu voorkomen.

Voor boerderij Lettink, vroeger grote Gotingck genoemd, ligt een kamp met een humus dek van ¾ tot 1 meter dik.

De IJzertijd

De bewoners van toen leerden gebruik te maken van delfstoffen. IJzeroer kwam veel voor in deze omgeving.

Ze bekwaamden zich in de winning, verwerking en het gebruik. Vandaar dat deze periode de IJZERTIJD wordt genoemd.

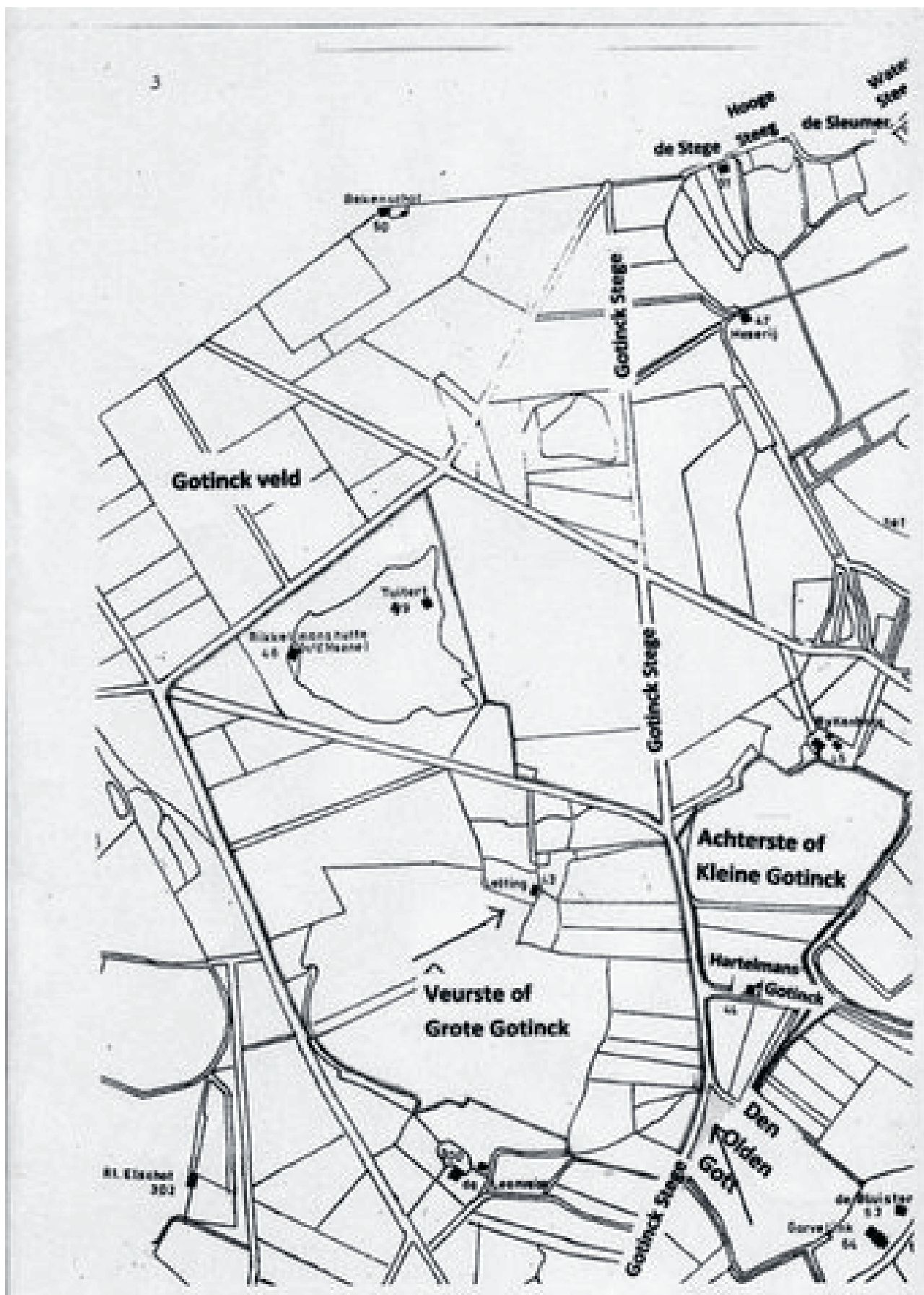
De diverse Germaanse stammen

We weten het nog uit de geschiedenisboekjes. De diverse Germaanse stammen in ons land. De Friezen in het noorden, de Franken in het zuiden en in het oosten de Saksen, onze voorouders, woonachtig in de Achterhoek, Twente en Westfalen net over de Duitse grens.

Het vermoeden bestaat dat in deze omgeving zich de Chatten, een stam van de Saksen heeft gevestigd.

Kaart van het Romeinse Rijk uit de 2e eeuw. In het zuidwesten van Magna Germania bevindt zich het leefgebied van de Chatten (Chatti).

Kaartje gebruikt door Frits Toevank bij het art.: 'Oude wegen in Ruurlo', in jaargang 23 nr. 3 van dit blad. Omljnd de gronden behorend bij 't Gotinck, later Lettink zie verwijzend pijltje naar de boerderij in het midden van de kaart. 'Den Olden Gott' vind u rechts onderin.

Het godenrijk der Germanen

De Germanen kenden vele goden. Bekent zijn Wodan de Oppergod, Donar de God van de donder en Freya de God van mooi, machtig en liefde. We hebben er nu nog de namen van de doordeweekse dagen zoals woensdag, donderdag en vrijdag aan te danken. Ook vereerden de Germanen de eik als heilige boom. Op deze heilige plaatsen begroeven ze na crematie hun doden in urnen. Ook werden hier bijeenkomsten van de stam gehouden. Het midwinterfeest, Joelfeest (kerstmis), het feest van het einde van de winter en de komst van het voorjaar (Paasfeest) werd hier gevierd.

Volgens overlevering is 'Den Olden Gott' een plek waar dergelijke bijeenkomsten zijn gehouden.

De Romeinen (volgens meester Kerst Zwart)

Ik ga nu even voorbij aan de Romeinen die kort na het begin van onze jaartelling zich vestigden in deze contreien. Bodenvondsten van 1920 wijzen op de legering van hun legioenen hier en zoals bekend hebben de Romeinen een fijne neus voor goed bewoonbare plaatsen. Echter hebben ze zich hier niet blijvend gevestigd.

De Saksen (vervolg Kerst Zwart)

Het 'bosje van Oldengod', zo wordt het door Ruurloers genoemd, een aanduiding die ook wordt gebruikt door meester Kerst Zwart in zijn boek "Graafschapse Geschiedenissen" (Zutphen 1934) Daar schetst de schrijver enkele interessante gebeurtenissen die zich in onze streek hebben voor gedaan. De Saksers, de eerste volksstam die zich, in de zesde en zevende eeuw blijvend in deze streek vestigde. Aan het eind van hun volksverhuizing troffen zij hier, tussen IJssel en Weser, een gebied aan dat enigszins hoog en droog gelegen was en in de nabijheid van waterrijke streken. Met jacht, landbouw en wat visserij konden zij hier leven. In het bos richtten zij het heiligdom in van

hun Germaanse natuurgodsdienst. Ook zij verbranden hun doden.

De kerstening

Groot van invloed op de Kerstening is de Frankische koning, later tot keizer gekroond in Nijmegen, Karel de Grote. We kunnen gevoeglijk aan nemen dat de komst van het Christendom niet zo 'zoetsappig' is gebeurd als wordt voor gesteld. Saksische volkeren die weigerden zich tot het Christendom te bekeren werden op meer dan hardnekkige wijze gedwongen het 'nieuwe geloof' te aanvaarden. Bekend is dat onder aanvoering van hun voorman Widukind, veel verzet is geboden. Uiteindelijk hebben ze het hoofd moeten buigen.

Widukind-Monument in Herford

Het veelgodendom dat de Saksers aan hingen trok weldra de aandacht van rondtrekkende evangeliepredikers. Hun woord vond echter weinig ingang bij dit vrijheids-lievende volk. Als Wodan en Donar langs

de hemel raasden, zochten de Saksers hun toevlucht bij 'Den Olden Gott', het eikenbosje aan de Barchemseweg, in vroeger dagen de 'Gotinck Stege' geheten. (zie 'Onder d'n Kroezeboom', 'Openbare wegen in Ruurlo rond 1790' van Frits Toevank).

Zelfs Willibrordus predikte tevergeefs bij de Donareik in Verwolde en ondanks zijn grote geloofsijver en veeljarige inspanning (in het jaar 739 stierf hij 82-jaar oud) kon ook hij bij zijn optreden op de Brink in Roderlo geen bekeerlingen maken.

Karel de Grote (Kerst Zwart)

Het was in het jaar 768 dat Karel de Grote heerser geworden was van het ganse Frankische rijk. Een gebied dat heel Europa omvatte.

Hij was volijverig in de verkondiging van de Christelijke godsdienst en het was hem een gruwel dat onze Saksers zich hiertegen hardnekkig bleven verzetten.

Het was Karel echter er vooral om begonnen zijn bestuur naar het Oosten toe uit te breiden. De Saksers verweerden zich tegen de herhaalde aantastingen van hun zelfstandigheid en om te beraadslagen hoe zij gezamenlijk de verdediging konden organiseren, kwamen zij in het jaar 772 bijeen op een landdag te Markelo.

Fresco van Sint-Lebuïnus

Hier kregen zij ongenood bezoek van bisschop Lebuïnus uit Deventer. Deze kwam, omringd door een schare volgelingen en vol goede bedoelingen, proberen met een kalmerend evangeliewoord de gemoederen tot bedaren te brengen. De krijgers, die de prediking beschouwden als een machtsmiddel van Karel de Grote, zagen de komst van de kerkelijke prelaat als een ongewenste inmenging in hun zaken en voelden zich uitgedaagd. Zij raakten in oorlogsstemming, grepen speer en zwaard, trokken op naar Deventer en vernielden daar de kapel van Lebuïnus.

Het bericht van dit onheil werd door ijlboeden in een dolle rit van drie dagen en drie nachten over gebracht naar Worms, waar koning Karel de Rijksdag der Oost Frankische vorsten presideerde. Deze ontstak in toorn bij het vernemen van deze euvel daad. Onverwijd zond hij een snelle legerafdeling naar het noorden en wel wetend hoe hij de Saksers in hun ziel kon treffen liet hij op 'Den Olden Gott' bij Ruurlo de Heilige bomen omhakken. Deze slag kwamen de Saksers niet helemaal te boven. Hoewel zij nog jarenlang hardnekkig tegenstand boden moesten zij in 804 keizer Karel als hun opperheerser erkennen.

A.C.W. STARING

(1767 – 1840) schrijft in 1822 over 'Aschkruisen voor ettelijke jaren opgedolven op de Kattenbelt'.

Meester H.W. Heuvel

Schoolmeester en geschiedschrijver H.W. Heuvel spreekt in zijn boek 'Geschiedenis van Berkel en Schipbeek', Borculo 3 juni 1903, over vondsten die in Ruurlo zijn gedaan. We nemen een kleinstukje voor u over uit het hoofdstuk 'HEILIGE PLAATSEN'. Op een half uur afstand van Ruurlo aan de weg naar Hengelo ligt de Kattenbelt, een oeroude hoogte, waarin men voor 100 jaar ook urnen met crematie as heeft gevonden. Het waren slecht gebakken, eenvoudige kruiken, meestal glad, een enkele maal geribd – een begin van

versiering en kunst. Soms met een plat schoteltje afgedekt. Deze Ulkepotten zijn echter verdwenen. Waar ze zijn gebleven is een raadsel. In een rapport uit 1830 beschreef burgemeester Luitjes ze als zeer vermulde aarden vaasjes, waarin enige overblijfselen van verbrande beenderen. Er werd in die tijd kennelijk weinig waarde aan gehecht. De urnen (ulkepotten) zijn bewaard op kasteel huize Ruurlo. Echter na de Tweede Wereldoorlog zijn ze niet meer aangetroffen.

Boerderijen niet ver van de Kattenbelt, beiden Brandenburg genoemd, ontleen hun naam wellicht aan het feit dat hier eenmaal de doden werden verbrand. Het woord 'katten' ook voorkomende in Kattenkolk (bij Barchem) en Kattingsveld, is zeker de naam van voormalige bewoners van deze streek. De Zonnebelt, eveneens in de omgeving van Ruurlo, is denkkelijk een hoogte, op welk een zon werd geofferd. Onze Germaanse voorouders vereerden ook de maan. Bij nieuwe volle maan hielden ze hun volksvergaderingen in het woud of binnen Den Heiligen Aardwal en de Saksers richtten zich in de strijd naar de maan. Wellicht wijzen de namen Menkveld en Menkhorst op plaatsen aan de maan gewijd.

Ook de 'Godsbelt' aan de weg van Ruurlo naar Barchem was zeker een Heilige hoogte. Tot zover Hendrik Willem Heuvel.

Bewijs dat 'DEN OLDEN GOTT' echt bestaan heeft

(0217 – 631 – 48 E.V.) Uit het verpondingscohier van 1650 van 't Richterambt Ruurlo, waarin alle goederen en percelen behorend tot 't Gotink staan beschreven. Er is helaas geen kaart van gevonden.

Op 14 mei 1611 verscheen voor Hendrick van het Velt als Stadhouder van de heer Diederich Van Dorth samen met Johan Leesinck om een transactie vast te leggen. Het betreft Johan Warters met zijn huisvrouw (niet nader genoemd, vrouwen worden maar zelden bij naam genoemd). Uit stukken blijkt echter dat zij een Gotinck

en directe erfgename is). Zij hebben voor de helft hun bezitting verkocht aan Gerret Alderinck. Interessant is de ligging van het goed. 'Schietend' met de ene zijde naast Herinck, de ene zijde van de hoeve aan 'Den Olden Gott' en de andere zijde van de hoeve aan de Gotinck Stege. Ik ga hier niet verder op in maar interessant zijn alle rechten die op dit deel van het goed Gotinck zijn gevestigd en door de familie Alderinck worden over genomen.

Bekentenis

(0217 – 642 – 299 e.v.) Hendrik Wennink x Jenneken Roelofsen zijn op 1 juli 1698 schuldig aan Jan ter Spenke als momber (voogd) over de voorkinderen van Jenneken Roelofs x Jan te Winkel(+) 62 gulden en 10 stuiver en geeft in onderpand 1/16 deel van de Kerkcamp in de buurschap Rijkenbarg bij 'Den Olden Godsbeeld' gelegen. Willem Elschot heeft dit stuk voor mij vertaald. Volgens hem staat er echt 'Godsbeeld' en niet 'Godsbeld' ik denk dat het een verschrijving is en 'Godsbeld' moet zijn omdat het in andere stukken ook als zodanig staat omschreven.

Onderpand

(0217-646-98) periode 1727-1733 Janna Mulders x Berend Everwennink leent op 10 mei 1728 geld van Margaritha van Strijp x Joost Cranius (+) stadstimmerman en geeft in onderpand de helft van het bouwland 'Den Olden Gott' groot 6 schepel gesaijs, (1 deel gesaijs is de oppervlakte die een man op een dag met de zeis kan maaïen) met het ene einde aan de Gotinck Stege en met het andere eind aan Gotincks land.

Van hoog gelegen naar laag gedaald

Alle oude Germaanse heilige plaatsen liggen op hoog gelegen locaties. Ook 'Den Olden Gott' wordt als een hoge heilige plaats aangeduid. Nu weet ik uit mijn kinderjaren, jaren 50 van de vorige eeuw, dat het een sport was om in de zomerdag in 'Den Olden Gott' door de droge slootjes te fietsen. De eikenbomen stonden op de

verhogingen. Ik heb lang geworsteld met dit gegeven. 'Den Olden Gott' is in een diep gat gelegen, dat strookte niet met gegevens uit het verleden. Plots, tijdens een van mijn vele slapeloze nachten, kreeg ik een brainwave. Ik dacht laat ik er de Kadastrale Atlas van 1832 eens op na slaan, kijken hoe 'Den Olden Gott' in die tijd staat omschreven. Ik vond het volgende: "sectie A De Brouwershoek (Lammershuis) perceel nummer 48, heide met hakhout groot 0,45.10 ha klasse 2, eigenaar de Marke van Ruurlo".

Wat betekenen deze klassen? De heide is verdeeld in 3 klassen. Klasse 1: waarde f 0,80. per ha. Klasse 2: f 0,40. per ha. Klasse 3: f 0,25. per ha. Dit houdt in dat in 1832 'Den Olden Gott' nog heidegrond is. Hoog tot middelhoog gelegen, en heeft dus zeker niet verkeerd in de toestand van nu.

Mijn visie: Na 1832 afgegraven, mogelijk meer, maar zeker 80 cm diep. Daarmee zijn alle oude sporen uitgewist. Je kunt het nog zien als je vanuit het dorp Ruurlo de Brouwershoekseweg op gaat. Rechts de Garvelinkskamp nog hoog gelegen, naar 'Den Olden Gott' links, ineens een sterke daling van het perceel. De grond die bij de afgraving vrij kwam is ongetwijfeld gebruikt voor zandwinning. Als gevolg kwam het hele gebied laag te liggen. Vele tijden van het jaar zal het onder water hebben gestaan.

Aanleg van sloten en rabatten

Om nog wat van de locatie te maken zijn waarschijnlijk in de jaren tussen 1850 en 1880 slootjes gegraven en daarmee walletjes gecreëerd. Zogenaamde 'rabatten'. Op deze Rabatten zijn dan eikenbomen gepoot. Als gevolg daarvan zou dan dit eikenbosperceel ontstaan zijn. In deze periode grote (landbouw) crisis. Werkelozenprojecten werden opgezet. Op deze wijze zijn meerdere woeste gronden ontgonnen. Mogelijk dat het archief van Hui-ze Ruurlo, zij zijn nu de eigenaar van dit

perceel, ons hier duidelijkheid over kan verschaffen.

Rabattenbos

Cultuurhistorisch een ramp

Uit cultuurhistorisch oogpunt is dit gebeuren te omschrijven als een 'GROTE RAMP'. Onze directe christelijke voorouders die op meer dan onchristelijke wijze de Heilige plaats en graven van onze nog oudere voorouders, de Germanen, op deze wijze voor enige luttele centen hebben 'verkwanseld'. Waren ze nog in leven, ze zouden voor deze daad op de Lebberbrugge voor het Galgengerecht worden gesleept. Veroordeeld zouden ze zijn op zijn minst voor grafschennis. Er zou maar een straf denkbaar zijn geweest; hangen 'tot de dood er op volgt' op het daarbij gelegen Galgenveld.

Niet cultuurbewust

Echter moet ik deze gedachte meteen temperen. Ik heb in de jaren 50 van de vorige eeuw mijn vader nog geholpen met de ontginning van woeste grond in het Gotinkveld. Eveneens op illegale wijze. Ook voor luttele centen toen het witte zand verkocht, het gebied verlaagd en geschikt gemaakt voor akkerbouw. Tot de Provincie ingreep, vader kreeg een fikse boete en het werk moest onmiddellijk worden gestopt. Mijn verklaring voor dit gebeuren: toen nog niet 'cultuur bewust'. Net als mijn directe voorouders bij het afgraven van 'Den Olden Gott'. Daarom onze taak, mensen en met name jongeren,

bewust maken van de waarde van ons culturele erfgoed. Zuinig zijn op wat we nu nog hebben en kunnen ontdekken. Er is al te veel verloren gegaan.

Waarde van archeologisch onderzoek

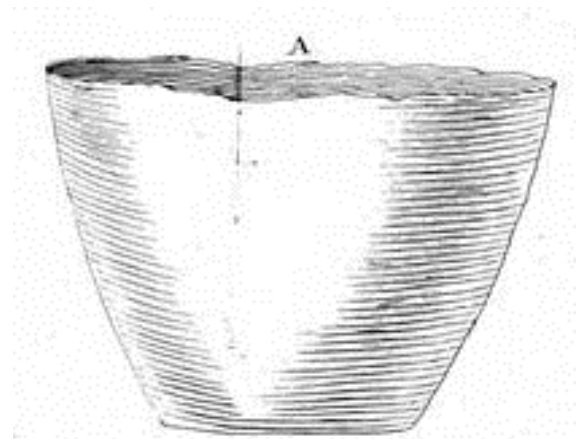
Bij het ontwikkelen van uitbreidingsplannen is een gemeente nu verplicht archeologisch onderzoek te doen. Tijdens de ontwikkeling van Ruurlo richting Barchem is dit nog niet aan de orde. Jammer, onderzoek had ons meer kunnen vertellen van onze voorouders en de wijze waarop zij gewoond en geleefd hebben. Belangrijk en leerzaam voor de toekomst. Met name onze jeugd.

We zullen het wat 'Den Olden Gott' betreft moeten doen met de feiten die we nu kennen. Samen met alle niet onderbouwde theorieën, halve waarheden en hele fabels. De echte waarheid is, helaas, in recente tijden vernietigd en niet meer te achterhalen. Mogelijk is 'Den Olden Gott' van grotere omvang geweest dan nu bekend is. Het heeft gelegen op een hoogte, een Belt, dat is zeker. Echter niet meer te achterhalen, jammer, wat zeg ik, in cultu-

reel opzicht mogen we spreken van een 'RAMP'.

Of er bij verder onderzoek, meer duidelijkheid denkbaar is, zal de toekomst ons leren. Misschien met nieuwe, geavanceerde technieken.

Ik zou graag zien dat er nog een urn (ulkenpot) boven water komt. Ben dan benieuwd of er uit de botresten nog vast te stellen is of er nog aantoonbaar DNA sporen van ons nakomelingen zijn aan te tonen.

Tekening urn van de hand van dichter Staring

Reurls niejs en wederwaardigheden dee wie ok nog hebt met-emaakt.

Naodat Nederland (en dus ok Reurle) zich in een woelige en zorgelijke tied deur de Tweede Wereldoorlog van 1940-1945 had eworsteld, brak een periode an, woorin iederene zich weer enthousiast en met völle inzet richtten op wark, inkommen,

verniejing en ontwikkeling. Um maor zo gauw meugelijk de nare effecten van de joorn dee achter ons laen te laoten veur wat ze waarn. De leu zetten zich in veur een nieje tookomst, in pais en vree.

Wel greujden, ondanks dat de oorlog achter ons lae, de angst veur 'Het Rode Gevaar'. 't Communistische Oosten was jao lienrecht tegenaover 't kapitalistische Westen kommen te staon. Dee vreze worden versterkt deur de angst veur een atoomoorlog. Met andere woorden: Nederland laefden wéér in onzekerheid aover de toekomst. Burgers worden adviseerd waakzaam te waen.

Ter ondersteuning worden in 't begin van de joorn vieftig van de veurige eeuw de 'Bescherming Bevolking' (BB) op-ericht. Dat was een van oorsprong civiele verdedigingsorganisatie dee zich - naor Engels veurbeeld - veurnamelijk bezig heel met rampenbestrieding en de veurlichting dooraover.

D'n eersten maondag van de maond, um 12 uur 's-meddags, loeiden vanaf 1952 de sirenes van de BB dan ok in heel Nederland. Ter controle en um de bevolking scharp te hollen en alert te laoten waen met 't oge op naoderend onheil in de vorm van een nieje (atoom)oorlog in veurbereiding. De BB-organisatie draejden veurnamelijk op vriejwilligers. Dee worden opleid tut mensenredders, maor ok anderen mossen zich melden.

Um soms neet naoder geneumde persoonlijke verantwoordelijkheden. Branden blussen, mensen opspoorn in beschadigde gebouwen en 't opvangen van slachtoffers waarn zaken woorin disse opgeropen worden eschoold.

De dreiging van 'n atoomanval nom too; teminsen dat zaen ze. Raeden woorum ok bie ons in Reurle, zo rond 1953/1954, een afdeling van de BB worden evormd, dee biejval en ondersteuning van de Gemeente kreeg. Ze nom de taak op zich de bevolking te informern. Nogal wat plaatselijke prominenten leten zich hiermet in. Gemeentesecretaris D.J.P. Waringa was de animator. Met, namens de BB-organisatie (naor mien nog veur de geest steet), meneer van der Spek as organisator in facilitaire dienst en meneer Krijger den zich veurnamelijk bezig heel met op-

leiding in 'individuele en groepsbescherming'.

Neet iederene veulen zich kennelijk in-enommen met de warkwieze en 't zich presenteern van disse min of meer geüniformeerde BB. Meugelijk was ter nog de associatie met 't verleden deur militair optreden in den oorlog den wie net achter ons hadden. Raeden, woorum de organisatie naor meer passie en betrokkenheid onder de bevolking zoch. Ze schuwden neet d'r 'n betjen druk op te zetten deur te zeggen dat ze zelfs de plaatselijke vriejwillige brandweer bie disse BB in wollen schakelen. Dat was tegen völ zere brandweerbene eschupt, terwiel de gemiddelde laeftied bie dit korps toch wel rond de veertig eschat moch worden.

De toenmalige commandant van disse brandweer, dhr. Meilink, leet de heer Waringa dan ok wetten dat, wanneer zulke plannen deurgang zollen vinnen, alle Reurlese brandweerleu op denzelfden dag nog eure functies ter beschikking zollen stellen. Reurle zol vanaf dat moment zonder brandweer kommen te zitten!

Gevolg: de Reurlese brandweer as geheel kwam neet bie de BB!!

Nao verloop van tied kwam d'r steeds meer kritiek op de toch wel simpele veurstelling van zaken deur de BB en dee kritiek klonk steeds harder.

Eure dienstverlening bie 'n eventuele rampenbestrieding worden neet meer zo zeer deur de bevolking begreppen en ewaardeerd.

Nao 'n veurspoedig begin ging 't nao 'n antal joorn minder good, ok vanwaege stagnerende antallen vriejwilligers, gebrek an aoverheidsgeld en een zwakke organisatie. (Info: Internet). Deurdat de angst veur een atoomoorlog intussen ok beheurlijk af-enommen was, leidden een en ander d'r too dat disse BB op 1 juli 1986 'n zachten dood stierf.

Wim Huitink.

Historische Vereniging Old Reurle:

Opgericht 15 februari 1984

Voorzitter:	Dhr. D.Chr. Weenk, Kerkplein 10, 7261 AZ Ruurlo T: 0573-453774 E: decewe@concepts.nl
Secretaris:	Dhr. L.W. Besselink, Noorderweme 6, 7261 PX Ruurlo T: 0573-452376 E: leobesselink@concepts.nl
Penningmeester:	Dhr. J.H. Holtslag, Stationsstraat 10c, 7261 AD Ruurlo T: 0573-453904 E: jh.holtslag@concepts.nl
Bankrekening:	Rabo Achterhoek-Noord, Ruurlo, Rekeningnummer 3567.22.996 t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
Tweede voorzitter:	Dhr. A.J. Kettelerij, Borculoseweg 62, 7261 BL Ruurlo T: 0573-452204 E: kettelerijruurlo@hetnet.nl
Bestuursleden:	Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10, 7261 AD Ruurlo T: 0573-452409 E: a.schepers@concepts.nl Mw. I. Hummelink-Klein Brinke, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo T: 0573-453531 E: b.hummelink@telfort.nl Dhr. H. Wezinkhof Kapelweg 4, 7251KM Vorden. E: wezink@planet.nl
Organisatie jaarprogramma:	Mw. J. Schepers-Abbink, Mw. I. Hummelink-Klein Brinke
Archeologische Werkgroep Coördinator:	Dhr. H. Meulenveld, Vordenseweg 4, 7244 PS Barchem T: 0573-491319 E: henk.meulenveld@wxs.nl
Landbouwwerktuigen Coördinator:	Dhr. D.H. Klein Brinke, Kooiersdijk 2, 7261 RB Ruurlo T: 0573-452048 E: lireko@hetnet.nl
Redactie 'Onder d'n Kroezeboom':	Dhr. A.E. Banda, Dekkersweg 2, 7261 MC Ruurlo T: 0573-452212 E: lou.banda44@gmail.com Mw. W. Braakhekke, Hengelseweg 8, 7261 LV Ruurlo T: 0573-453496 E: braakhekkewh84@gmail.com Mw. G.M. Dijkman-Spijker, Branderveenweg 4, 7261 RE Ruurlo T: 0573-491250 E: dijkman.spijker@hetnet.nl Dhr. G.J. Glijnis, Willem Alexanderlaan 62, 7261 WJ Ruurlo T: 0573-453435 E: gj.glijnis@concepts.nl
Verspreiding Kroezeboom:	Mw. J. Schepers-Abbink
Internetsite:	www.oldreurle.nl E: info@oldreurle.nl
Contributie per seizoen:	€ 14,00 persoonlijk lid, € 21,00 voor echtparen. Bij toezending per post € 6,00 extra voor portokosten. Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnummer 40103401 Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven onder het nummer ISSN 0929-919X